

וְלִבְנֵי אֶהְרֵן תַּעֲשֶׂה כְּתַנְתָּ וְעָשִׂיתָ לָהֶם אֲבָנִים וּמִגְבְּעוֹת תַּעֲשֶׂה
לָהֶם לְכַבֹּד וּלְתַפְאֶרֶת:
פסוק מב
וְעָשִׂה לָהֶם מִכְנָסִי בְּדֵ לְכֹסוֹת בָּשָׂר עָרוּהָ מִמֵּתְנִים וְעַד יָרְכִים
יְהִי:

בס"ד

פרשת תצווה – מהות הבגדים

1. שמות (פרשת תצווה) פרק כז פסוק כ
(כ) וְאַתָּה תַּצְוֶה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלָיךְ שָׁמֶן זֵית זָךְ כְּתִית
לְמֵאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד:

2. מדרש תנחומא (בובר) פרשת תצווה סימן ג

שמן זית זך [כתית] למאור, בנוהג שבעולם אדם אם יש לו שמן
רע מדליקו בנר, אבל היפה הוא נותנו בתבשיל, אבל בבית
המקדש לא היו עושין כך, אלא שמן זית זך היו נותנין למאור,
והשני לו היו נותנין למנחות

3. רש"י במדבר (פרשת בהעלותך) פרק ח פסוק ב

בהעלתך - למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים, לפי
שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו, שלא היה עמהם
בחנוכה, לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקדוש ברוך הוא חייך,
שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את הנרות:

4. שמות (פרשת תצווה) פרק כח פסוק ג - ד

(ג) וְאַתָּה תְּדַבֵּר אֶל כָּל חֲכָמֵי לֵב אֲשֶׁר מֵלֵאֲתֵיךָ רוּחַ חֲכָמָה וְעָשׂוּ
אֶת בְּגָדֵי אֶהְרֵן לְקֹדֶשׁוֹ לְכַהֵנוֹ לֵי: (ד) וְאֵלֶּה הַבְּגָדִים אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ
חֹשֶׁן וְאַפֹּדֹד וּמַעִיל וְכִתְנֹת תְּשַׁבֵּץ מִצְנֶפֶת וְאַבְנֹת וְעָשׂוּ בְּגָדֵי קֹדֶשׁ
לְאַהֲרֹן אַחִיךָ וְלִבְנָיו לְכַהֵנוֹ לֵי:
אור החיים

קשה למה לא מנה הכתוב אלא ששה בגדים והשמיט ציץ
הקודש ומכנסיים. ואולי שרמזם הכתוב שניהם

5. שמות (פרשת תצווה) פרק כח פסוק מ

וְלִבְנֵי אֶהְרֵן תַּעֲשֶׂה כְּתַנְתָּ וְעָשִׂיתָ לָהֶם אֲבָנִים וּמִגְבְּעוֹת תַּעֲשֶׂה
לָהֶם לְכַבֹּד וּלְתַפְאֶרֶת:
רש"י

ארבעה בגדים הללו ולא יותר כתונת, ואבנט, ומגבעות היא
מצנפת, ומכנסים הכתובים למטה בפרשה (פסוק מב):

6. תלמוד בבלי מסכת יומא דף עא עמוד ב

משנה. כהן גדול משמש בשמונה כלים וההדיוט בארבעה:
בכתונת, ומכנסים, ומצנפת, ואבנט. מוסיף עליו כהן גדול חשן,
ואפוד, ומעיל וציץ.

בגדי אדם הראשון ובגדי כהונה שתי מטרות זהות

7. בראשית (פרשת בראשית) פרק ג פסוק ו - ז

(ו) וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תֵאָוֶה הוּא לְעֵינַיִם
וַנְּחַמְד הָעֵץ לְהַשְׁכִּיל וַתִּקַּח מִפְּרִיָו וַתֹּאכַל וַתֵּתֵן גַּם לְאִישָׁה עִמָּהָ
וַיֹּאכְלוּ: (ז) וַתִּפְקַחְנָה עֵינֵי שְׂנֵיהֶם וַיֵּדְעוּ כִּי עִרְמָם הֵם וַיִּתְּפְרוּ
עֲלֵה תֵאָוֶה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֹת:

8. בראשית (פרשת בראשית) פרק ג פסוק כא

(כא) וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹקִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוֹת עוֹר וַיְלַבְּשֵׂם: פ

9. ר' עובדיה מברטנורא בראשית (פרשת בראשית) פרק ג פסוק כא

וקשה אמאי אצטריכו להני כתנות הא כתיב לעיל ויעשו להם
חגורות י"ל שאותן חגורות לא היו מכסות אלא ערותן בלבד
ועכשיו בא והלביש את כל גופן באלו הכתנות עור:

10. רבינו בחיי בראשית (פרשת בראשית) פרק ג פסוק כא

ע"ד הפשט, עשה להם מלבושים מעולים ונכבדים מעור
יתעטפו בהם כל גופם דרך כבוד, כי היה כבודם לכלמה אם
יעמדו באותן חגורות שעשו להם לכסות בשר ערוה בלבד.

11. שמות (פרשת תצווה) פרק כח פסוק מ

12. גור אריה שמות (פרשת תצווה) פרק כח פסוק מ

נראה לי מה שלא כלל את המכנסים עם שאר הבגדים, מפני
שאין דומה מכנסים לשאר בגדים, כי מכנסים אינו מלבוש
לכבוד, רק הוא לכסות הערוה ושאר מלבושים כולם כבוד הגוף
הם

13. רבינו בחיי בראשית (פרשת בראשית) פרק ג פסוק כא

וע"ד המדרש: וילבישם, בגדי כהונה גדולה הליבישם, כתיב
הכא: וילבישם, וכתוב התם: וילבישם כתנות. וידוע כי בגדי
כהונה גדולה היו שמונה, וכן בכתוב של: ויעש ה' אלקים לאדם
ולאשתו כתנות עור וילבישם, שמונה תיבות הן.

המצב לפני החטא – גשמיות משרתת את הרוחניות

14. בראשית (פרשת בראשית) פרק ג פסוק ז

(ז) וַתִּפְקַחְנָה עֵינֵי שְׂנֵיהֶם וַיֵּדְעוּ כִּי עִרְמָם הֵם וַיִּתְּפְרוּ עֲלֵהָ
תֵאָוֶה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֹת:
רש"י

אף הסומא יודע כשהוא ערום, אלא מהו וידעו כי עירומים הם,
מצוה אחת היתה בידם ונתערטלו הימנה:

15. בראשית (פרשת בראשית) פרק ב פסוק כה

(כה) וַיְהִי־שְׂנֵיהֶם עֲרוּמִים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבָּשְׂשׁוּ:
ספורנו

כי אז היו כל פעולותיהם וכל איבריהם לעשות רצון קונם בלבד,
לא להשיג תענוגות נפסדות כלל, באופן שהיתה פעולת הזיווג
אצלם כפעולת האכילה והשתיה המספקת. ובכן היה ענין
איברים ההם אצלם כמו ענין הפה והפנים והידיים אצלנו:

16. מדרש הגדול בראשית (פרשת בראשית) פרק ב פסוק כה

ויהיו שניהם ערומים. מלמד שלא היתה מחשבתן פנויה לדבר
זה ולא מתביישין שהן ערומין, אלא מחשבתן קשורה בידיעת
אדון העולם ובעבודתו, שלא נבראו אלא תמימים חכמים
מחוכמים ומתוך כך שרתה עליהם שכינה ונצטוו. וכשם שאין
אדם מתבייש בזמן הזה אם היתה ידו גלויה או רגלו גלויה כך
לא היו מתביישים שמקום ערותן גלוי. וכיון שחטאו נשתנה זיו
פניה ונהפכה מחשבתן לדבר אחר והרגישו שהן ערומים
ונתביישו זה מזה עד שעשו להם חגורות.

המצב אחרי החטא -מאבק של גשמיות ברוחניות

17. בראשית (פרשת בראשית) פרק ג פסוק א

(א) וְהִנְחַשׁ הָיָה עָרוֹם מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹקִים
וַיֹּאמֶר אֶל הָאִשָּׁה אַף כִּי אָמַר אֱלֹקִים לֹא תֹאכְלוּ מִכָּל עֵץ הַגֵּן:
רש"י

(א) והנחש היה ערום - מה ענין זה לכאן היה לו לסמוך (פסוק
כא) ויעש לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם. אלא למדך מאיזו
עילה קפץ הנחש עליהם, ראה אותם ערומים ועוסקים
בתשמיש לעין כל ונתאוה לה:

כל כבודה ורוממותה רק בעין הזר ולא בתוכה פנימה, עד שנעשים סדרי פעולות החיים מכוונים אל החנופה החיצונית.

תחושת הבושה - תוצאה של הכרה בפער בין הרוח לחומר

22. תלמוד בבלי מסכת נדרים דף כ עמוד א
תניא: בעבור תהיה יראתו על פניכם - זו בושה, לבלתי תחטאו - מלמד שהבושה מביאה לידי יראת חטא; מיכן אמרו: סימן יפה באדם שהוא ביישן. אחרים אומרים: כל אדם המתבייש לא במהרה הוא חוטא, ומי שאין לו בושת פנים - בידוע שלא עמדו אבותיו על הר סיני.

23. בראשית רבה (וילנא) (פרשת בראשית) פרשה כ סימן יב
ועש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם בתורתו של ר"מ מצאו כתוב **כתנות אור**

24. אור הצפון חלק א האור הרוחני שבגוף
ואמרו חז"ל: "בתורתו של ר' מאיר מצאו כתוב: 'כתנות אור'". פירוש הדברים שהכתנות שעשה הקדוש ברוך הוא לאדם, שהן לכאורה כסוי גשמי, היה בהן אור רב שהוסיפו חכמה לאדם וגילו לו מעלות והלכות חדשות כדי להאיר ולהעלות את גופו. עד שלא חטא כתוב: "ויהיו שניהם ערומים ולא יתבוששו", כי היו מוארים בחכמה העליונה בכל אבריהם, מכף רגלם ועד קדקדם, ללא שום הגשמה ולא היה מקום כלל לרגש של בושה. אבל לאחר שחטאו ונדבק בהם משהו מן ההתגשמות, נתגלה בהם רגש של בושה: "וידעו כי ערומים הם". והנה תפר להם **הקדוש ברוך הוא כתנות והאיר להם בזה את עצם גופניותם, שעמדו מתוך כך על מעלת הבושה ונתחדשה להם תורת הצניעות שיש בהן משום מדריגה רוחנית עילאה וניתן להם מקום לחזור מתוך עצם התגשמות זו לאורם הקדמון ולמקור חכמתם העליונה.**

25. מיכה פרק ו פסוק ח
(ח) הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלקיך: פ

26. כתנות אור הרבנית דינה הכהן עמוד 272
תחילה וסופה של מעלת הצניעות - בעמידתו של האדם לפני אלוקים. מיכה ביטא זאת "הצנע לכת עם אלוקיך". הצירוף הזה מבטא את המתח הקיים בין זהותו האישית של האדם בהכרת ערך עצמו מחד ובין עמידתו לפני בוראו מאידך. החברה התרבותית בימינו העלתה את ערך היחיד - האדם הפרטי - והעמידה אותו במרכז ההווה. דנים בזכויותיו, בחירות, בשאיפותיו, בזכות למימוש עצמו ובהישגיו .... רק האדם העומד לפני אלוקים יכול להגיע לאיזון הנכון בין שני הקצוות. מחד אמונת האדם בכוחותיו וביחודו "אין אחד מהם דומה לחבירו, לפיכך כל אחד ואחד חשוב לאמר בשבילי נברא העולם" ... מאידך הוא מכיר ויודע שחרף גדולתו - הוא קטן מול אלוקים. "מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו", בנקודה זו מתחיל להיבנות ולהיקבע בנפשו של האדם רגש המניעות בין ה"אני" וגבולותיו ובין הבורא

להזהר מצניעות חיצונית

27. תלמוד בבלי מסכת יומא דף מז עמוד א
תנו רבנן: שבעה בנים היו לה לקמחית וכולן שמשו בכהונה גדולה. אמרו לה חכמים: מה עשית שזכית לכך? - אמרה להם: מימי לא ראו קורותי בתי קלעי שערי. - אמרו לה: הרבה עשו כן, ולא הועילו.

28. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף סב עמוד א
הוא ספדנא דנחית קמיה דרב נחמן, אמר: האי צנוע באורחותיו הוה. אמר לו רב נחמן: את עיילת בהדיה לבית הכסא, וידעת אי צנוע אי לא? דתניא: אין קורין צנוע - אלא למי שצנוע בבית הכסא.

18. כתנות אור הרב עיטם עמוד 90

כמו הצניעות עצמה, גם יסודה הראשוני נעוץ במשבר שבין העולם האמיתי לעולם החושי. העולם האמיתי מתגלה בדבר ה', בדרישה שלא לאכול מעץ הדעת טוב ורע, ובאמירה שאכילה מעץ זה תמיט אסון על האדם, הנחש, הוא היוצר את המשבר בין האמת לעולם החושי. הוא מציג מציאות שקרית הפוכה לחלוטין, שעל פיה אכילה מעץ זה תוביל את האדם למעלה אלוקית. בעקבות אמירה זו, **משתעבדת האשה למבט החושי הכובש את התודעה ומטעה אותה.** "ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים ונחמד העץ להשכיל". היצר, התאוה והחמדה, מתעוררים בעקבות ההליכה אחר החושים, בעיקר אחר חוש הראייה. החטא אינו מתחילה במישור האכילה אלא במישור ההכרה. ראשיתו, בהליכה אחר שיקולי החמדה והתאוה, הכובשים את תודעת האדם עד כדי שכנועו כי הם הדבר היקר לו ביותר, וכי על פיהם ראוי לו לנהל את חייו ... **חטאו הראשון של אדם הראשון הוא איבוד השלטון על תודעתו, השתלטות המבט הדמיוני עליו. בכך, איבד את ההתבוננות האמיתית על הדברים.** חטאו השני הוא חטא האכילה והוא בבחינת תוצאה מהחטא הראשון

19. בראשית (פרשת בראשית) פרק ג פסוק ו
(ו) וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תִאֲוָה הוּא לְעֵינַיִם וַנְּחַמֵּד הָעֵץ לְהִשְׁכִּיל וַתִּקַּח מִפְּרִי וַתֹּאכַל וַתֵּתֵן גַּם לְאִישָׁה עִמָּה וַיֹּאכְלוּ: רש"י

ותתן גם לאישה עמה - שלא תמות היא ויחיה הוא, וישא אשה אחרת:

20. תלמוד בבלי מסכת שבת דף סב עמוד ב
דרש רבא בריה דרב עילאי: מאי דכתיב ויאמר ה' יען כי גבהו בנות ציון - שהיו מהלכות בקומה זקופה, ותלכנה נטויות גרון - שהיו מהלכות עקב בצד גודל, ומשקרות עינים - דהוה מלאן כוחלא לעינייהו ומרמזן, הלוך וטפוף - שהיו מהלכות ארוכה בצד קצרה, וברגליהן תעכסנה, אמר רב יצחק דבי רבי אמי: מלמד שמטילות מור ואפרסמון במנעליהן, ומהלכות בשוקי ירושלים, וכיון שמגיעות אצל בחורי ישראל, בועטות בקרקע ומתיזות עליהם ומכניסות בהן יצר הרע כארס בכעוס.

21. עין איה פרק שישי כט
מתוך הגאווה העוברת כל גבול, המסכמת שכבר הגיע האדם למרום השלמתו עד שאינו צריך עוד לבקש ולשאוף השלמה פנימית אמיתית, הנפש החופשת היטב את התוכן הפנימי שלה, מרגשת מיד בריקניותה ואפסותה. שכיון שחסר לאדם אותו תוכן החיים של חפץ ההתעלות, מפני ארסה של הגאווה, כבר אין לחייו שום תוכן. **ולמלא את הריקניות הנוראה, מוכרחת היא למצוא את עולמה לא בקרבה פנימה כי אם בחוץ, במציאת חן של הסביבה. נמצא, שההתגדלות הקיצונית שהיתה חפצה להתגדר בה, נהפכת לה לשפלות גדולה, עד שהיא חפצה להיות משועבדת למצב הנפש של הסובבים אותה, ותשתדל בייפוי חיצוני במדה מופלגת.** וההשתדלות הזאת לא תשאר רק בגבול ההסכמה הלוקחת רק איזה זמן ואח"כ הרושם הולך לו, כי אם היא מטבעת עמוק יפה את המבוקש של ההתמכרות למצוא חן, עד שמלבשת את התנועות הטבעיות בזה הזרם. וזה הולך עד הקצה האחרון של אבידת העצמיות לגמרי ושל שפלות הנפש היותר קיצונית, עד שבהתפשטה באומה מביא לה הרס גמור, שמביא אותה לידי התרוקנות פנימית ולידי שפלות נוראה, לבקש את

לכבד את הצלם אלוקים ולא את עצמנו

29. רמב"ן שמות (פרשת תצוה) פרק כח פסוק ב
ועל דרך האמת, לכבוד ולתפארת, יאמר שיעשו בגדי קדש לאהרן
לשרת בהם לכבוד השם השוכן בתוכם ולתפארת עזם

30. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קיג עמוד א
וכבדתו מעשות דרכיך, וכבדתו - שלא יהא מלבושך של שבת
כמלבושך של חול. וכי הא דרבי יוחנן קרי למאניה מכבדותי.

31. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קמה עמוד ב
מפני מה תלמידי חכמים שבבבל מצוינין? (מציינין עצמן בלבושים נאים) -
לפי שאינן בני תורה. (כל כך, לכבדם כבני ארץ ישראל מחמת תורתם - מכבדים
אותם מחמת לבושיהן, שנראין חשובים.)

32. הרב דודקביץ
משמע מסיפור זה שרבי יוחנן סבר שאין מלבוש מיוחד לתלמידי
חכמים בארץ ישראל, אך כאמור, רבי יוחנן עצמו ייחס כבוד לבגדיו.
כנראה שרבי יוחנן סבר שיש שני סוגי בגדים, האחד יוקרתי יתר על
המידה, אותו לובשים אנשי בבל לפי שאינם מוכרים לציבור הבבלי
ללא ביגוד זה, ואילו תלמידי חכמים שבארץ ישראל צריכים ללכת
בבגדים מכובדים אך עם זאת רצה שישארו בפשטותם וצניעותם. זו
שיטתו של רבי יוחנן, שהינו דמות ארצישראלית מובהקת, שבארץ
ישראל יש ללכת בבגד מכובד, נקי ופשוט, שמחד גיסא מכובד ומאידך
גיסא אינו יוקרתי מדי.

סיכום קצר:

בבגדי כהן גדול וכהן הדיוט יש מכנסיים שמשמים לכיסוי ערוה ויש
בגדים לכבוד ולתפארת. לאחר חטא אדם הראשון אדם וחווה עושים
חגורות לכסות ערוה והקב"ה עושה כתנות עור בבחינת בגדי כהן
גדול.

לאחר חטא אדם הראשון נוצר מתח בין החומר לרוח, הבושה
והצניעות תפקידם לכפות ולתקן את המתח וליצור איזון נכון בין
החומר לרוח. ככל שאדם יהיה צנוע יותר כך הוא יגלה את האור
הפנימי שבו וככל שאדם יהיה חיצוני יותר כך ידחק את הרוח לצד
וישתעבד כל כולו לחומריות

שבת שלום!

